

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

לכבוד

חברת הכנסת יפעת שאשא ביטון
יושבת-ראש הוועדה לזכויות הילד

ז' בכסלו תשע"ז

23 ביולי 2017

כאן

שלום רב,

הנדון: נתונים על מקרי אלימות בגירים כלפי ילדים עד גיל 12 בעת שהותם במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול

המסמך שלהלן הוכן לקראת דיון בוועדה לזכויות הילד בנושא הצבת מצלמות במעונות ובגני ילדים והרחבת הפיקוח על מסגרות הגיל הרך, ומובאים בו נתונים על מקרי אלימות של בגירים כלפי ילדים עד גיל 12 בעת שהותם במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול (כגון: גני ילדים, בתי-ספר, צהרונים ומועדוניות¹). לשם הכנת המסמך פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת לשלושה הגופים העיקריים האחראים לטיפול בדיווחים על פגיעה בילדים על ידי אנשי צוות במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול: משטרת ישראל, משרד החינוך ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן גם: משרד הרווחה).

משרד הרווחה ומשרד החינוך התבקשו, בין היתר, למסור נתונים על דיווחים שהתקבלו במערכות המשרדים בדבר מקרים של אלימות (אלימות פיזית, מילולית, מינית ועוד) של אנשי צוות כלפי ילדים במסגרות החינוך ובמסגרות הטיפול, בפילוחים שונים (כגון: שנת הלימודים, שלב החינוך, סוג העבירה, תפקיד הפוגע, מגזר החינוך).

ממשרד החינוך לא התקבלו הנתונים המבוקשים ונמסר כי מסד נתונים בדבר מקרי אלימות כלפי ילדים על ידי אנשי צוות במסגרות החינוך "מצוי בעשייה מזה תקופה"², באמצעות הכנסת מערכת ממוחשבת לעבודת אגף המשמעת של המשרד. במשרד מקווים שבתוך כשנה יוכל הגורם המופקד על הנושא במשרד להפיק נתונים מסודרים³.

גם ממשרד הרווחה לא התקבלו הנתונים המבוקשים ונמסר כי המשרד נמצא בתהליך איסוף נתונים ופועל להקמת מאגר מידע מסודר, עם כל הנתונים, בנושא זה. כמו כן, הוסבר כי בימים אלו גורמי המשרד מכינים טופס אירוע חריג לדיווח על מקרי אלימות במסגרות בקהילה; טופס זה נבנה על בסיס טופס שכבר קיים במסגרות השמה חוץ-ביתיות לילדים ולבני נוער⁴. יצוין כי העובדים הסוציאליים לחוק הנוער אוספים

¹ מועדונית – מסגרת חינוכית-טיפולית משלימה לאחר שעות הלימודים לילדים בני 3–12. מטרת המועדונית היא לקדם את מצבו הרגשי, התנהגותי, חינוכי וחברתי של הילד ולשפר את הקשר בין הילד להוריו תוך חיזוק התפקוד ההורי. מקור: [משרד הרווחה](#).

יצוין כי על פי מידע שנמסר על ידי משרד הרווחה, מבדיקה של המפקחת הארצית בתחום המועדוניות, לא התקבלו תלונות בגין פגיעה בקטינים על ידי אנשי צוות. הנתון התקבל בהתייחסות לקבוצת הילדים עד גיל 6. מקור: הערת השוליים 4.

² הילה פאר סיקרון, מנהלת תחום (תיאום פעילות המשרד מול ועדות), לשכת המשנה למנכ"ל, משרד החינוך, דוא"ל, 15 ביוני 2017.

³ ש.ם.

⁴ עו"ס ענת שגב, מרכזת הקשר כנסת-ממשלה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, תשובה על פנייה של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מאת שירות ילד ונוער, אגף שירותים חברתיים ואישיים דוא"ל, 19 ביולי 2017.

נתונים על הדיווחים שהם מקבלים בגין מקרי פגיעה בקטינים. על פי משרד הרווחה, איסוף נתונים אלו נעשה באופן לא ממוחשב, לפיכך, יש בידי המשרד נתון כללי על מספר דיווחים בעניינם של הילדים שנפגעו על ידי בגירים, אך אין אפשרויות פילוח של הנתונים לפרטים כגון: מאפיינים של החשוד לפגיעה, סוג העבירה, סוג הטיפול.⁵

לפיכך, יוצגו להלן נתונים שהתקבלו ממשטרת ישראל⁶ על תיקי החקירה שנפתחו בשש שנות הלימודים האחרונות בגין אלימות של בגירים כלפי ילדים עד גיל 12 בעת שהותם במסגרות חינוך וטיפול לילדים: גני ילדים, מעונות יום, בתי-ספר יסודיים ועל-יסודיים, צהרונים ומועדוניות. כל הנתונים יוצגו בחלוקה לשתי קבוצות עיקריות לפי גיל הילדים שנפגעו: הקבוצה הראשונה היא קבוצת הילדים מגיל לידה עד גיל 6, והקבוצה השנייה היא קבוצת הילדים בני 6–12.

יצוין כי בנתונים שהתקבלו מהמשטרה יש כפילות מסוימת (חפיפה): נתונים על ילדים בני 6 שנפגעו על ידי בגיר במועדונית או בצהרון מופיעים גם בנתוני הקבוצה הראשונה (עד גיל 6) וגם בנתוני הקבוצה השנייה (בני 6–12).

נדגיש כי נתוני המשטרה אינם מאפשרים להבחין בין תיקים שבהם החשוד הוא עובד מסגרת החינוך או מסגרת הטיפול ובין תיקים שבהם החשוד אינו עובד המסגרת. עם זאת, בחלק מהמקרים תיאור העבירה כולל ציון כי העבירה נעברה על ידי גורם אחראי על הקטין, דבר שעשוי להעיד על ביצוע העבירה על ידי איש צוות.

בכל הנתונים שנת הלימודים מוגדרת בין התאריכים 1 בספטמבר עד 31 באוגוסט. נתוני שנת הלימודים 2016/17 עדיין אינם סופיים והם מסוכמים עד סוף מאי בלבד. לפיכך, לא ניתן לנתח אותם בשלב זה.

בשבע שנות הלימודים האחרונות (2010/11 עד 2016/17) נפתחו על ידי המשטרה 514 תיקים בגין עבירות אלימות של בגירים כלפי ילדים מגיל לידה עד גיל 6 במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול. בתיקים אלה 583 עבירות (יצוין כי בתיק אחד יכולות להופיע יותר מעבירה אחת) מסוג עבירות מין, עבירות אלימות מילולית ופיזית. באותן שנים נפתחו על ידי משטרה 1,105 תיקים בגין אלימות כלפי ילדים בני 6–12 במסגרות אלו, ובהם 1,232 עבירות מאותן קטגוריות.

להלן נתונים על תיקים שנפתחו על ידי המשטרה בגין עבירות אלימות שונות כלפי קטינים במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול בכל אחת מהשנים האלה, מספר העבירות הכולל בתיקים אלו ומספרם הכולל של הקורבנות והפוגעים/החשודים בפגיעה בתיקים. אפשר לראות כי מספר הקורבנות ומספר הפוגעים/חשודים בפגיעה גדול ממספר התיקים; הסיבה לכך היא שיש תיקים שבהם מופיעים יותר מקורבן עבירה אחד וגם יותר מפוגע/עובר עבירה/ חשוד/נילון אחד.

⁵ ש.ם.

⁶ עו"ד עמי גרנובסקי, רפ"ק, ראש תחום פיקוח ובקרה, הלשכה המשפטית, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 18 ביולי 2017.

טבלה 1: תיקים שנפתחו בגין עבירות אלימות כלפי קטינים במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול ומספר הקורבנות והפוגעים/החשודים בעבירות בתיקים אלה⁷

2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	2010/11	
75	80	85	64	77	55	78	מספר תיקים
87	90	100	75	82	58	89	סה"כ עבירות בתיקים אלה
98	97	119	70	97	71	96	מספר הקורבנות בתיקים אלה
96	107	104	80	97	65	94	מספר עוברי העבירה / החשודים בפגיעה בתיקים אלה ⁸
<hr/>							
2016/17	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	2010/11	
112	161	188	167	160	149	168	מספר תיקים
124	195	210	180	171	172	180	סה"כ עבירות בתיקים אלה
182	176	194	232	194	118	211	מספר הקורבנות בתיקים אלה
161	169	174	204	175	122	177	מספר עוברי העבירה / החשודים בפגיעה בתיקים אלה

*נתונים עד מאי 2017 בלבד

להלן תיאור המידע המוצג בטבלה:

- בכל שנה נפתחים כמה עשרות תיקי חקירה בגין עבירות אלימות כלפי ילדים שנעברו במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול.
- לגבי תיקים שנפתחו בגין פגיעה בילדים עד גיל 6 אפשר לראות שבשנות הלימוד 2014/15 ו-2015/16 גדל מספר התיקים שנפתחו בגין עבירות אלה בהשוואה למספר התיקים שנפתחו בשלוש השנים שקדמו לכך. אין באפשרותנו להצביע על הסיבות לכך. ייתכן שחלק מהעלייה ניתן להסביר על ידי גידול טבעי של האוכלוסייה; יתכן שחלק נוסף של עלייה בדיווחים מוסברת על ידי התגברות המודעות לנושא.
- בקבוצת הקטינים בני 6–12 ישנן מגמות מעורבות בנוגע למספר התיקים שנפתחים מדי שנה. ישנן שנים בהן ניתן לראות עלייה, יחסית לשנים קודמות (2012/13-2014/15) וישנן שנים בהן מספרים יורדים (2015/16).
- בכל שנה בשנים שנבדקו מספר התיקים שנפתחו על ידי המשטרה בגין עבירות אלימות כלפי ילדים בני 6–12 היה גדול במידה ניכרת ממספר התיקים שנפתחו בגין אלימות כלפי הילדים הצעירים יותר. ייתכן שמספר עבירות האלימות כלפי ילדים קטנים יותר במוסדות החינוך

⁷ עו"ד עמי גרנובסקי, רפ"ק, ראש תחום פיקוח ובקרה, הלשכה המשפטית, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 18 ביולי 2017.

⁸ חשודים ונילונים, בגירים.

והטיפול מצומצם יותר, אך ייתכן שהסיבה לכך היא, בין היתר, תת-דיווח על מקרי אלימות בקרב ילדים קטנים יותר.

באשר להגשת כתבי אישום בתיקי אלימות של בגירים כלפי ילדים במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול נמצא כי עד היום, מכלל התיקים שנפתחו בשנים שנבדקו, פרט לשנת הלימודים 2016/17 שלגביה, כאמור, אין עדיין נתונים מלאים (439 תיקים בקרב ילדים מגיל לידה ועד גיל 6 ו-993 תיקים בקרב ילדים בני 6-12), רק בחלק קטן מן המקרים הוגשו כתבי אישום – ב-39 תיקים שנפתחו בגין אלימות כלפי ילדים עד גיל 6 (כ-9% מכלל התיקים שנפתחו), וב-139 תיקים שנפתחו בגין אלימות כלפי ילדים בני 6-12 (כ-14% מכלל התיקים שנפתחו). עם זאת, חלק מהתיקים שנפתחו בגין העבירות האמורות טרם נסגרו (ראו טבלה 2: סטטוס הטיפול בתיקים, המוצגת להלן), ורבים מהם נמצאים עדיין בטיפול הפרקליטות/יחידת התביעות, ומכאן שייתכן שמספר כתבי האישום יהיה גדול יותר בסופו של דבר.

טבלה 2 : סטטוס הטיפול של המשטרה בתיקים שנפתחו בגין אלימות בגירים כלפי ילדים במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול							
2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	2010/11	
6	2	-	1	-	-	-	בהמתנה
19	3	2	-	-	-	-	בחקירה
34	25	13	3	2	1	-	בטיפול פתוחים פרקליטות – תביעות
59	30	15	4	2	1	-	סך הכול
-	-	1	7	5	8	3	נדון בבית-משפט עד גיל 6
3	10	9	9	17	6	14	תיקים שנסגרו אין עניין לציבור
13	40	58	44	53	39	59	חוסר ראיות
0	0	2	0	0	1	2	אחר ⁹
16	50	70	60	75	54	78	סך הכול
75	80	85	64	77	55	78	מתוך התיקים שנפתחו
2	1	-	1	-	-	-	בהמתנה
29	7	1	1	1	-	-	בחקירה
41	31	22	10	7	3	2	בטיפול פתוחים פרקליטות – תביעות
72	39	23	12	7	3	2	סך הכול
0	6	19	9	20	8	19	נדון בבית-משפט בני 12-6
14	44	68	52	49	59	56	תיקים שנסגרו אין עניין לציבור
25	72	77	93	81	79	88	חוסר ראיות
1	-	1	1	3	-	3	אחר
39	122	165	155	153	146	166	סך הכול
112	161	188	167	160	149	168	מתוך התיקים שנפתחו

*נתונים עד מאי 2017 בלבד

⁹ כולל: אין אשמה פלילית; מות/מחלה נפשית של נילון/חשוד/נאשם.

כפי שמוצג בטבלה, בשתי קבוצות הגיל, הסיבה העיקרית לסגירת תיקים היא חוסר ראיות. הסיבה השנייה בהשפעתה היא חוסר עניין לציבור. כאן נוסף כי בקטגוריה "חוסר עניין לציבור" נכללים, בין היתר, תיקים שנסגרו ללא הליך פלילי, למשל תיקי טיפול מותנה – תיקים שהועברו לטיפול של קציני מבחן מטעם משרד הרווחה ושירותים החברתיים.

תיקים מעטים בגין עבירות כלפי ילדים עד גיל 6 נסגרו לאחר שעניינם נדון בבית-המשפט. אשר לתיקים הפתוחים כיום, רובם עברו לטיפול פרקליטות המדינה ומיעוטם עדיין בחקירה משטרתית. מטבע הדברים חלק גדול יותר מהתיקים שנפתחו בשנתיים-שלוש האחרונות עדיין נמצאים בחקירה או בטיפול של הפרקליטות. נתונים אלה דומים בשתי קבוצות הגיל של הילדים.

להלן פילוח התיקים שנפתחו בגין אלימות בגירים כלפי ילדים עד גיל 12 בעת שהותם במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול, בפילוח לסוג העבירה. כאמור, ככלל נתוני המשטרה אינם מאפשרים להבחין בין תיקים שבהם החשוד הוא עובד מסגרת החינוך או מסגרת הטיפול ובין תיקים שבהם החשוד אינו עובד המסגרת. עם זאת, בחלק מהמקרים תיאור העבירה כולל ציון כי העבירה נעברה על ידי גורם אחראי על הקטין, דבר שעשוי להעיד על ביצוע העבירה על ידי איש צוות.

טבלה 3: תיקים שנפתחו בגין עבירות אלימות כלפי קטינים במסגרות החינוך ובמסגרות הטיפול ומספר הקורבנות והפוגעים/החשודים בעבירות בתיקים אלה¹⁰

ילדים מגיל לידה עד גיל 6						
2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	2010/11
75	80	85	64	77	55	78
87	90	100	75	82	58	89
						מספר תיקים
						סה"כ עבירות בתיקים אלה
41	53	53	37	42	27	52
7	2	2	4	6	4	6
10	6	14	10	10	6	8
5	2	4	1	5	4	3
8	7	7	4	4	2	6
8	5	5	3	4	2	2
2	2	10	6	4	2	5
2	5	3	5	4	6	2
4	8	2	5	3	5	5
60	66	74	51	56	35	66

* נתונים עד מאי 2017 בלבד

¹⁰ עו"ד עמי גרנובסקי, רפ"ק, ראש תחום פיקוח ובקרה, הלשכה המשפטית, משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 18 ביולי 2017.

¹¹ כולל: בעילת קטינה; הטרדה והתנכלות מינית; מעשה מגונה בפני קטין ובקטינה; מעשה סדום ומעשה סדום תוך גרימת חבלה. לגבי עבירות אלה לא צוין אם נעברו על ידי בגיר האחראי על הקטין.

טבלה 3: המשך

ילדים בני 6-12							
2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	2010/11	
112	161	188	167	160	149	168	מספר תיקים
124	195	210	180	171	172	180	סה"כ עבירות בתיקים אלה
50	60	66	50	42	54	60	תקיפת קטיין/חסר ישע על ידי אחראי
28	55	67	80	64	62	61	תקיפת קטיין/חסר ישע
14	16	19	13	21	10	12	תקיפת קטיין/חסר ישע וגרימת חבלה/ חבלה חמורה על ידי אחראי ¹²
8	12	13	11	11	15	14	תקיפת קטיין/חסר ישע וגרימת חבלה/ חבלה חמורה ¹³
-	3	3	2	3	4	1	התעללות פיזית/ נפשית בקטיין/חסר ישע על ידי אחראי
4	4	3	1	-	1	2	התעללות פיזית/נפשית בחסר ישע/קטיין
-	5	-	2	4	3	-	עבירות מין על ידי אחראי ¹⁴
13	30	32	19	24	14	27	עבירות מין ¹⁵
7	10	7	2	2	9	3	אחר
64	87	78	67	70	71	73	מספר העבירות שלגביהן מצוין במפורש שהפגיעה נעשתה על ידי האחראי על הקטיין/חסר ישע

*נתונים עד מאי 2017 בלבד

מן הטבלה עולה כי:

- חלק ניכר מעבירות האלימות שנעברו במסגרות חינוך ובמסגרות טיפול כלפי ילדים, בשת קבוצות הגיל שנבדקו, הן עבירות של תקיפת קטיין או חסר ישע על ידי גורם אחראי.
- בקבוצת הילדים עד גיל 6 חלקן של עבירות האלימות אשר צוין לגביהן במפורש שנעברו על-ידי גורם אחראי הוא יותר מ-60% בכל אחת מהשנים. לעומת זאת, בקבוצת הילדים הבוגרים יותר שיעור זה מהווה פחות מ-50% (פרט לשנת הלימודים האחרונה, שכאמור, עדיין אין נתונים מלאים לגביה).

להלן נתונים על התיקים שפורטו לעיל בפילוח לפי המחוז החוקר.

¹² כולל שני תיקים שנפתחו בגין העבירה פציעת קטיין על ידי אחראי.

¹³ כולל תיק אחד שנפתח בגין העבירה פציעה של קטיין.

¹⁴ כולל: התעללות מינית בקטיין/חסר ישע על ידי אחראי; מעשה מגונה בפומבי על ידי איש מרות.

¹⁵ כולל: בעילה שלא בהסכמה; בעילת קטינה; בעילת קטינה בכוח/תוך ניצול מחלת נפש (תיק 1); מעשה מגונה/ בקטיין/קטינה; מעשה מגונה באיומים; מעשה מגונה בפומבי; מעשה סדום (שמונה תיקים); הטרדה מינית והתנכלות.

טבלה 4. תיקים שנפתחו בגין אלימות של בגירים כלפי ילדים במסגרות החינוך ובמסגרות הטיפול לפי

מחוז חוקר

2016/17*	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12	מחוז חוקר	
16	17	20	12	11	10	מחוז דרומי	ילדים מגיל לידה עד גיל 6
9	3	13	6	6	8	מחוז חוף	
3	17	4	6	6	7	מחוז ירושלים	
20	19	17	17	23	13	מחוז מרכז	
8	10	12	11	12	8	מחוז צפון	
---	1	2	1	2	2	מחוז ש"י	
18	13	14	10	17	7	מחוז תל-אביב	
1	---	3	1	---	---	אחר ¹⁶	
75	80	85	64	77	55	סך הכול	
22	25	30	48	39	24	מחוז דרומי	
16	20	38	30	27	20	מחוז חוף	
11	19	20	13	16	14	מחוז ירושלים	
26	33	30	26	31	27	מחוז מרכז	
22	31	32	31	28	36	מחוז צפון	
1	1	6	2	5	6	מחוז ש"י	
13	31	29	16	14	22	מחוז תל-אביב	
1	1	3	1	---	---	אחר	
112	161	188	167	160	149	סך הכול	

*נתונים עד מאי 2017 בלבד

מריה רבינוביץ'

מרכז המחקר והמידע של הכנסת

אישור: יובל וורגן, ראש צוות בכיר

¹⁶ דיווחים שהתקבלו מיחידות משמר הגבול. דיווחים אלה נספרים בקטגוריה נפרדת.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע